

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petič vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118

PROF. T. G. MASARYK:

O naši zunanji politiki.

Kdor natančneje gleda, vidi da sta pri nas v zunanji politiki dve stranki: ena je dostojna — in mišlim, da jo predstavlja sam grof Berchtold — druga pa je nas skompromitirala v celi Evropi ne le z afero Prochaska ampak s celo to taktiko, ki nedoluje politiko ponarejenih dokumentov. Le čitajte angleške, nemške in tuje liste; v kolikor niso popolnoma očitajni — vsi odklanjajo avstrijsko politiko. Mi smo si samo škodovali. Tudi Nemčija je previdna: odgovornost prepušča Avstriji.

Francija, Anglija in tripelcenta sploh ima azijske plane — in balkansko vprašanje je zanje le del širšega azijskega vprašanja. Rusiji, Franciji in Angliji gre za Azijo, ne le za to, ker imajo svoje mohamedanske podanike, ampak tudi zemljo — kaiti od rusko-japonske vojne sem se narodi v Aziji vedno bolj zave- dajo.

Balkansko vprašanje nima za nje te važnosti, kakor za Avstrijo, posebno ne za Rusijo, ki ima sicer svojo carigradsko tradicijo — toda Azija je zanje važnejša. Aktualne so razmere na Kitajskem, v Indiji, na Japonskem itd. — ne Balkan. Fran- cija pa ima na Balkanu denar, mno- go denarja — in Rusija bi mogla skozi Odeso na Balkan konkurirati. Toda industrialne razmere v Rusiji še niso evropske. Z nami na Balka- nu najbolj konkurira Nemčija, Fran- cija, Anglija — in mogla bi Italija, ko dobi Srbija pristanišče.

Avstro-ogrška je v krizi, kakor Balkan in Srbija. Ta kriza pomeni da so se odločilni krogi morali pre- pričati, da je dualistična nadvlada na dalje nemogoča. Avstrija in Ogrska morata zaobrniti in že zaobrnati...

Razumljivo je, da se ne more takoj privaditi novih razmer držav, ki je imela svojo posebno metodo dinastično-aristokratsko — ali ka- kor pravimo centralistično. Pomisli- te, kako počasi so sledile posledice leta 1859, in 1866, in da so bili vedno zunanji pritiski, ki so prinesli izpre- membo. To je tudi danes politično nevarno, da bi se morala Av- stro-ogrška preorganizirati vsled zu- nanih dogodkov, ne pa vsled no- tranih gospodarskih, socialnih itd. razmer. Vsi posebno Mažari stoje pod tem vtiskom, da bo Srbija večja in da bo treba proti Slovanom dru- gače postopati.

Ne le, da Cuvaj pade, tudi na Ogrskem bodo v rumunskih okrajih rumunski uračniki.

Z Rumuni se zdaj sploh začena — Rumunija je vojaško silna dr- žava. Stari centralizem je torej pri-

siljen popuščati od svojega duali- stičnega sistema.

Vprašanje trializma. Rekel bi: Kaj bo pa z nami drugimi Slovani in z Rumuni? Mi nismo dva, trije; nas je osem. S češkega stališča se ne moremo ogrevati za trializem, ako bi to imela biti rešitev celega av- stro-ogrškega problema. Želimo si, da bi se Slovani na Balkanu kar naj- bolj združili, in vemo, da bo to imelo vpliv. Ne mislim, da bi Srbi v vojni hoteli uresničevati t. zv. veliko-srb- ski program. Tako nepraktični niso. Za sedaj imajo v novih deželah go- spodarskih in kulturnih nalog za dol- go vrsto let.

Za Avstrijo in za nas bi formu- liral avstrijski problem tako: Mi vsi hočemo enakost in ravnopravnost, vsi hočemo svobodo in potem ne bomo imeli vzroka, da bi v dogledni dobi hoteli ven iz Avstrije — ako pa ne bo svobode v Avstriji — to pravi- vo najbolj avstrijski ljudje — bo bolj svobodna tujina vedno privlač- no vplivala — tu ali tam.

Ne tajim, da imam žive simpa-rije za balkanske Slované in da so me te zmage povznesle — toda ne pozabljam niti za trenotek, da mi ne moremo imeti srbsko metodo — am- pak svojo. Mi imamo svoj problem, ampak od Srbov se moramo učiti: Bili zvest svoji narodni ideji — to vodi k zmagi!

Mir ali vojna.

INTERVENCIJA VELEVLAŠTI IN MIROVNA POGAJANJA.

London, 10. januarja. Današnja konferenca je trajala cele tri ure. Razpravljalo se je, kako bi se pre- prečilo nadaljevanje vojne. Pred- sednik belgarske delegacije dr. Danev je izjavil, da Bolgarska pod no- benim poveljem ne odstopi od svoje zahteve glede izročitve Drinopolja, balkanska zveza pa istotako zahte- va zase Egejske otoke. Predsednik turške delegacije Rešid paša je po- vdarjal, da Turčija ne more pristati na pogoje balkanske zveze.

PE ODNJA SEJA POSLANIŠKE KONFERENCE.

London, 10. januarja. Prihodnja seja poslaniške konference se vrši v ponedeljek.

POSVETOVANJA DR. DANEVA S POSLANIKI.

London, 10. januarja. Dr. Danev je včeraj konferiral z nemškim, ru- skim in italijanskim poslanikom gle- de Egejskih otokov. Predložen je kompromisni predlog, po katerem bi obdržali Turki otoke Lemnos, Im- bros, Chios in Samotrake. Grki se energično protivijo proti temu pred- logu. Venizelos je izjavil, da se Grki sploh ne smejo vrniti domov; ako ne dobe teh otokov.

FRANCOSKI PREDLOG GLEDE EGEJSKIH OTOKOV.

Pariz, 10. junija. »Temps« po- roča iz Londona: Francoski posta- nik Cambon bo na bodoči seji posla- niške konference energično zahte- val, da dobi Egejske otoke Grška. Svojo zahtevo bo opravičeval s sle- dečimi razlogi: 1. Enaka rešitev je enodušna želja vseh prebivalcev imenovanih otokov. 2. Ta rešitev najbolj odgovarja toliko naglaše- vanemu principu nacionalizma. 3. Na ta način bi bila znatno olajšana razdelitev Turčije med balkanske zaveznike.

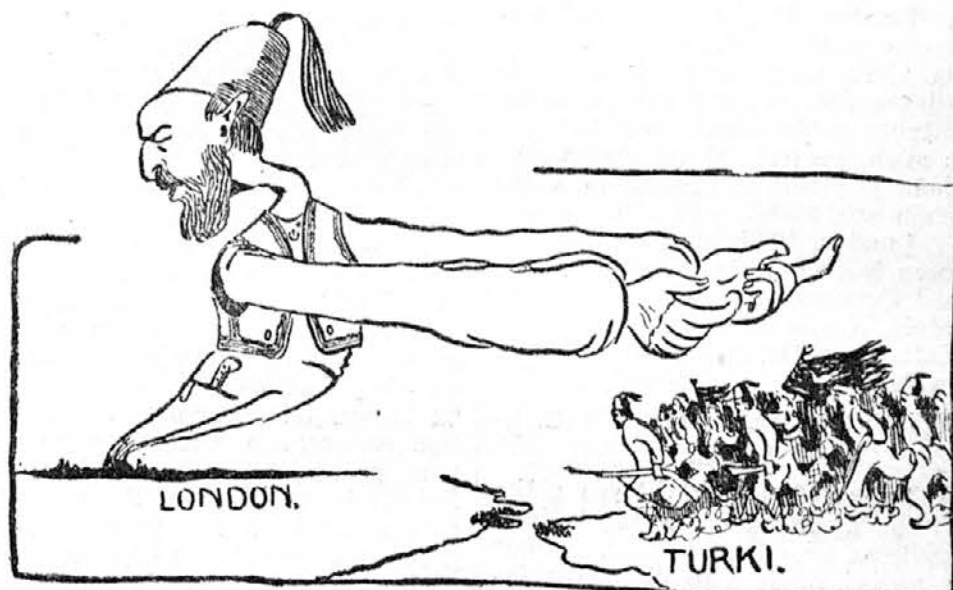
TURČIJA POPUŠČA V VPRAŠA- NJU DRINOPOLJA.

Rim, 10. januarja. »Tribuna« poroča iz Londona, da sta o Grey- jevem predlogu glede usode Drino- polja že obveščena turška delegata Rešid in Tevfik paša. V predlogu zahteva Grey, da mora Turčija od- stopiti Drinopolje, razven možel in ostalih kulturnih ustanov, ki bi po- stale eksteritorialne. Tevfik in Re- šid paša sta izjavila, da stališče Tur- čije v tem vprašanju ni več intra- sigentno. Pričakovati je, da bo mir kmalu sklenjen. Poslaniki se še ved- no pogajajo o skupnem koraku, ki se ima izvršiti pri Porti. O Egejskih otokih se zatrjuje, da bo Turčija od- stopila samo od onih, ki so precej oddaljeni od Dardanel. Oni otoki, ki so v bližini Dardanel, bi ostali tur- ški, malo bolj oddaljeni imajo po- stati nevtralni, ostali pa Grški.

TURŠKA VOJSKA GROZI Z RE- VOLUCIJO RADI DRINOPOLJA.

Dunaj, 10. januarja. »Politische Korrespondenz« poroča iz Carigra- da: Turčija se v drinopoljskem vpra- šanju brani odnehati le radi revolu- cionarnega razpoloženja v armadi. Iz vojnega tabora na Cataldži kakor iz tabora v Ismidu, kjer se nahaja 70.000 mož, prihajajo v Carigrad ne- prestano grožnje, ako vlada popusti v vprašanju Drinopolja in Egejskih otokov. Po dobro informiranih po- ročilih je Turčija pripravljena od- nehati le v toliko, da bi se porušila trdnjava, a mesto bi ostalo v turški

Stara pesem.

Turki in mirovna pogajanja.

Tam se postavite
tara se zberite —
bratrom evropskim
pomoč prinesite!

Tiho, le tiho,
da nihče ne čuje —
cela Evropa
že mir pričakuje.

Urno le urno
vsak naj koraka —
dokler konferenca,
za odgovor nas čaka.

Ko bodele žete
nam pomozili —
mi bomo Evropi
-- odgovorili.

Vedno politiko
delamo dvojno —
v Londonu mir,
na Balkanu pa vojno.

Ako nas v Londonu
bodo spoznali —
v Azijo bodo
vse skupaj poslali.

Tiho, le tiho —
da kdo vas ne čuje —
uboga Evropa
miru pričakuje.

Pridite, pridite,
azijatski bratje,
dokler so v Londonu
zbrani diplomatje.

Pridite skrito
čez Dardanele —
od tam vas pot dalje,
v Evropo popelje.

V Londonu hočejo
vrat nam zaviti —
mi jim pokažimo
da smo bolj zviti.

Teško že čaka vas
Rašid — naš paša
v stiskah na vašo
pomoč se zanaša.

Tam pri Cataldži
so čete se zbrale —
ki pred Belgari,
so v boj bežale.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Prešernovi ulici šteč. 3

je od 1. januarja 1913

zvišala obrestno mero za vse — stare in nove — hranilne

vloge na

4½ od sto.

Rentni davek od obresti plačuje sama.

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Monklar je planil ven, dočim se je trudil ranocelnik okrog Lajole. Trikot pa, ki je bil vedno previden človek, se je izmuznil in jo popihal po stranskih ulicah proti Dvoru Čudežev.

Veliki profos ni spal vso noč. Toda nedvomno je bil vajen teh pretiranih naporov, zakaj sedel je na konju prav tako trdno, kakor da je prespal vso noč v svojem dvorcu.

Pol ure nato je dirjal na čelu močne čete jezdecev proti Konsjeržriji.

Ll.

Boj.

Poizkus Stejana Doleta je bil izmed dejanj, ki jim more samo obup človeku. Kakor je bral- lec videl, sta bila prišla v vežo, iz katere so vodila glavna vrata Konsjeržrije na prosto. Se par korakov, in bila sta svobodna!

V tem trenutku so se stražniki naglo postavili pred vhodom v vrsto in brzo naperili halepartje; pritekel je ves preplašen Ilj Lemahu, ne ve- doč, kaj se godi; in Lantné je za- kalcal:

»Manfred, na pomoč!...«

Manfred je čakal na ulici z dvaj- setorico raztresenih ljudi.

Ko je slišal Lantnéjev klic, je kričnil:

»Za mano, matovci!...«
In je planil z mečem v roki v no- tranjščino ječe.

Rokovnjači so udrli za njim. Dolet in Lantné sta navalila na živo steno stražnikov; strašen me- tež se je razvil v veži.

Rokovnjači so naskakovali ka- kor satani, in kadarkoli je kdo iz- med njih dvignil in spustil roko, je padel vojak, zadet na smrt...

Pet ali šest mrtvih in ravno to- liko ranjencev je že ležalo na plo- ščah, rdečih od krvi. Železni plot halepartirjev se je lomil in pokal... Lantné je nenadoma prijel Do- leta za roko in se zaletel s poveše- no glavjo...

Zdalo se je, da morata uteči.

»Naprej!« je zarjul Manfred in zabodel desetnika straže z bodalom.

Lantné je skočil.

Zdajci pa se je ulica napolnila s hrupom. Slišala so se kratka po- velja velikega profosa; arkebuzirji na konjih so bili dospeli, postavili se pred vrati v vrsto in začeli pripav- ljati svoje črožje.

Lantné, vlekoč Doleta s seboj, se je bil vrgel na vrzel, ki jo je bil pustil padli desetnik.

»Rešena!« je zaklical.

Tisti hip pa je začutil strašen sunek, in v naslednjem trenutku je bil spet tostran straže med Manfre-

dovimi ljudmi, dočim je ostal Dolet, siloma zagrabljen od Ilja Lemahuja, v notranosti jetnišnice...

Pet ali šest stražnikov je takoj obkolilo tiskarja, dočim so se ostali obrnili in spopadli z rokovnjači.

»Nesreča je nad nami! Gorje nam!« je zaklical Lantné.

Hotel je planiti na halepartje.

Toda Manfred ga je objel z obe- ma rokama.

»Svobodna ga še vedno lahko otmeva!« mu je rekel naglo. »Na- zaj!...« je ukazal svojim ljudem.

Takrat pa je zagrmelo, kakor v odgovor tej besedi.

Bili so arkebuzirji, ki so oddali salvo.

Začul se je Monklarjev glas, ki je ukazal nabasati iznova.

»Naprej!« je zaklical Manfred, obrnivši se proti cesti.

Pogledal je okrog sebe: bilo jih je samo še kakih deset.

Lantnéjeve oči so bile zalite kr- vavo; kakor v sanjah je čutil, da ga vlečejo od tod. V naslednjem trenot- ku se je videl na ulici...

»Meri!« je zaukazal Monklar.

Položaj je bil stražen za rokov- njače.

Arkebuzirji so stali v sklenjeni vrsti in merili na četico, ki je bila prekoračila prag Konsjeržrije...

V tem trenutku, ki ni trajal dalje od naglega bliska, je videl Manfred, da vsi pognejo tu... Ozrl se je z besnim pogledom zajetega merjasca in zagledal Monklarja, ki je že dvi-

gal roko, da ukaže streljati.

Manfred je planil k njemu...

In rokovnjači, halepartirji, stra- žniki in meščani, sklanjajoči se sko- zi vsa okna, so videli nekaj nena- vadnega.

Manfred je bil skočil tik za se- ddom na Monklarjevega konja.

Dvignil je bodalo nad velikim profosom.

»Samo eden naj izproži,« je za- grmel njegov glas, »pa ubijem veli- kega profosa kakor psa!«

Monklar je bil bled kakor zid.

Vendar ra je ukazal z brezčutnim glasom:

»Pali!...«

»Puške dol!« je zarjul Manfred in nastavlil ost svojega bodala osup- lemu in trepetočemu Monklarju na grlo.

Arkebuzirji so postavili svoje puške na tla.

Rokovnjači se potegnili Lantné- ja s seboj ter se vrgli v brezglavem diru proti Seni.

Zdaj je skočil Manfred s konja in odšel.

»Tak streljajte! Streljajte ven- dar!« je zatulil Monklar.

Zdaj so arkebuzirji res ustrelili.

Manfred je slišal okrog sebe zvižganje krogel, ki so se mastile ob stelah hiš.

Trenotek nato je izginil očem za vokalom oddaljene aličice.

Monklar ni bil izgubil ravnodu- šja kljub strašnemu mrcetu niti za hip.

Ilj Lemahu je planil k njemu:

»Ah, vaša milost, koliko vzne- mirjenje!...«

»Kaj je z jetnikom?« je prašal Monklar.

»On je še tu!« je vzklknil Le- mahu zmagovalno. »Prihital sem ravn- pravčasno, da sem ga otel z nevarnostjo lastnega življenja...«

»Dobro... Uklenite ga...«

Nato se je obrnil veliki profos proti arkebuzirjem.

»Gospod, je rekel oficirja, ki jim je poveljeval, »zakaj niste ubogali mojega povelja, da streljajte?«

»Da vam rešim življenje, go- spod,« se je glasil oficirjev odgo- vor.

»Mešali ste se v to, kar vas ne briga, izročite poročniku svoj meč.«

Oficir je skomizgnil z ramami in izročil meč svojemu podrejenju.

Veliki profos je dal znamenje; štirje arkebuzirji so obkolili oficirja.

»Odvedite tega upornika!« je rekel Monklar murzlo.

»Kam, vaš milost?« je prašal poročnik.

»V Bastiljo!«

»Hvala vam, gospod!« je vzklk- nil oficir. »Nauk je bil dober. Drugič ste lahko brez skrbi, da vas pustim ubiti.«

Monklar ni odgovoril; razjačal je in stopil v Konsjeržrijo.

»Kako se je zgodilo?« je vpra- šal gospoda Lemahuja. »Povejte kratko.«

(Dalle.)

oblasti. Kar se tiče postopanja za-
veznikov, so v Carigradu prepi-
žani, da oni zavlačujejo pogajanja,
da bi dočakali padec Drinopolja in
tako dobili stvarno podlago za svo-
je zahteve.

TURŠKO ČASOPISJE ZAHTEVA NADALJEVANJE VOJNE.

Carigrad, 10. januarja. Carigrai-
ski časopisi zahtevajo od vlade na-
daljevanje vojne. »Isham« misli, da
je najpogreje potrebno, da turško
brodovje izvojuje zmago nad gr-
škim; poraz grškega brodovja bi
dovolil Turčiji, da postavi v akcijo
novih 150.000 svežih mož.

RUMUNSKÉ ZAHTEVE.

London, 10. januarja. »Times«
poroča iz Bukarešte, da je rumun-
ska vlada takoj pripravljena okupi-
rati oni del bolgarskega ozemlja,
katerega zahteva zase kot nagrado
za svojo nevtralnost za časa vojne.
Vlada je prisliljena poseči po ener-
gičnih sredstvih.

London, 10. januarja. Take Jo-
nescu je izjavil, da so se pogajanja
med Rumunsko in Bolgarsko zopet
začela. Rumunski poslanik je včeraj
konferiral z Danevom, ki je potem
brzjavno poročal v Sofijo.

VOJAŠKE OPERACIJE NA BAL- KANU.

Solun, 10. januarja. Prva grška
divizija je dobila nalog, naj bo pri-
pravljena na odhod v Epir. Kakor
se govori, odide s to divizijo v Ja-
nino prestolonaslednik Konstantin.
Grške čete imajo pred Janino velike
izgube. Srbi so poslali dve stotnji
v Dibar, da razorožijo Albance.

IZVANREDNO ZASEDANJE SRBSKE SKUPŠČINE.

Belgrad, 10. januarja. Današnji
listi poročajo, da bo skupščina dne
15. t. m. sklicana k izvanrednemu
zasedanju, da reši nekatere zelo
nujne zadeve. Pri tej priliki bo vla-
da podala tudi pojasnilo o situaciji
in politiki balkanske zveze. Vest se
uradno še ne potrjuje. Vsekakor pa
je odvisno sklicanje skupščine od
tega, kedaj bo sklenjen mir v Lon-
donu.

SRBSKI VOJAKI TRETJEGA PO- ZIVA NA DOPUSTU.

Belgrad, 10. januarja. Za božič je
bila polovica moštva tretjega poziva
odpuščena na dopust. Vlada je od-
redila, da smejo vojaki drugega in
tretjega poziva obdržati zase ob-
leko, katero so dobili od države.

Slovenska zemlja.

Vesti iz Istre. — Iz Kopra.

Minolo sredo dne 8. januarja
1913 se je vršil okoli 8. ure zvečer
v čitalniških prostorih v Kopru ob-
čni zbor podružnice sv. Cirila in
Metoda združen obnem z obnim
zborom čitalnice, kakor je bilo svo-
ječasno poročano v »Dnevnu«. Občni
zbor je bil povoljno obiskan ali nik-
dar tako kakor bi bilo pričakovati.
Kajti kakor se vidi vlad med ko-
perskimi Slovenci pravo mrtvilo,
kar se je tudi pri obnem zboru po-
vdarjalo. Najprej se je vršil občni
zbor podružnice sv. C. in M., kojega
je otvoril gospod predsednik Jenko,
potem je sledilo poročilo tajnika in
blagajnika. Zatem se je prečitalo ko-
liko dohodkov in izdatkov je imela
podružnica sv. C. in M. lanske leto.
Pri tem se je izkazal znaten pri-
mankljaj. Ni čuda ker celo leto ni
priredila podružnica nikake veselice,
v nabiralniku se je pa nabiralo

malo, tako da je razvidno, da so
Slovenci spali. Da je podružnica saj
toliko uspešna, gre edino vsa čast go-
spodu predsedniku Jenku, ki se je
res trudil. Da so vladale take raz-
mere so krivi sami koperski Slo-
venci. In dokler bo vladala taka ma-
lomarnost, bo vedno tako — ali v
njih škodo. Po tem takem je sledil
občni zbor Čitalnice, kojega je otvo-
ril gospod predsednik Dominko. Bil
je takoj po otvoritvi zbora imeno-
van novi predsednik, ki je na kratko
sporočil delovanje. Čitalnice ni ome-
nil, da ne plača vsak član redno
mesečne članarine, da jo tudi celo
nekateri ne plačajo potem ni čuda
da ne more Čitalnica nič kaj uspe-
vati. Kakor se vidi bo treba vzeti
metlo in pošteno pomesti. Po tem
takem prihajam k važni točki, zara-
di koje sem se oglasil v Vašem ce-
njenem listu. Malo pred zaključitvijo
občnega zbora je novoizvoljeni go-
spod predsednik vprašal, ali ima še
kdo kakšen predlog, nato sem se jaz
oglasil in ga prosil, naj se naroči na
časopis »Dan«, ki je edino glasilo
narodno socialne stranke oziroma
naj ga prevzame od mene, ker sem
jaz naročen, ali gospod predsednik
mi je izjavil na veliko moje začude-
nje, da se ne more naročiti, ker je
bil lanske leto primanjkljaj. Vpra-
šam pa gospoda predsednika: kako
mora priti s takim očitanjem na dan?
Saj gre le za 1 K 70 v. Sicer je na-
ročena Čitalnica na »Slovenca«, ki
je prvi po »Piccolu« in na razne dru-
ge frakarske liste. Ni moj namen na-
padati, ampak hočem s tem le doka-
zati kako malo znajo uvaževati in
ceniti liste Slovenci v Kopru. Zato-
rej se še enkrat obrnem na gospoda
predsednika, naj prevzame list od
mene oziroma naj si ga naroči, ker
sem sicer jaz kot član Čitalnice pri-
sljen odstopiti. Eno pa moram pri-
biti, da v slučaju, da ne bodo rešili
ta predlog, ne bodem samo jaz od-
stopil, ampak pritegnem še mnogo
drugih članov, ki so istega mišljenja
s seboj, tako da bo Čitalnica trpela
škodo. Torej naročite »Dan« in zve-
sti bomo Vam ostali. Mi hočemo biti
v Kopru združeni in združeni, le na
tak način se bodemo uspešno borili
proti nasprotnim renegaškim na-
valom, ki prete nam nasproti. Za da-
nes le toliko. Če ne bo nič pomagalo,
pa pridem drugič z močnejšim ka-
librom. Kar se pa tiče gibanja Slo-
vencev, bom odslej posvetil več po-
zornosti.

Iz Zelene jame.

Oražmiada v Mostah napreduje
zelo hitro, ker mu pomaga njegov
štabi kor. Namesto da bi v občini
pospeševali blagostanje, delajo samo
s sovraštvo in prepri. Nobena občina
na Kranjskem ni svetu tako znana,
kakor ravno moščanska — ne v na-
predku in blagostanju, ampak v
prepri in slabem gospodarstvu.
Blagajna je prazna, sedaj ne
vedo, kako bi dobili v blagajno kak
groš. Stavbne takse so zvišali od
šestih na devet kron, zato sta skr-
bela Mavsar in Podobnik.
Večina stavbne takse gre v že-
pe odborikov, ki so večinoma takš-
ni, da potrebujejo denar. V blagajno
pride le malo, zastojni ne naredijo
niti stopinje. Ker je bilo letos malo
zaslužka — in zaneprej ga bo mo-
ralo biti še manj — so občutli v
svojem žepu krizo. Da se rešijo te
krize, so sklenili, da mora vsak po-
sestnik, ki nima svojih reči v redu,
zahtevati komisijski, ogled in pred-
ložiti nčrte, kar bodo odobrili, bo
ostalo, če ne se bodo moralo podreti
in na ta način bodo ti možakarji za-

služili precej tepe kronce. To velja
pa večinoma je za naprednjake —
svojim pristašem bodo že nekoliko
spregledali.

Na Posavju in v Mostah je vse v
redu, le v Vodmatu in Zeleni jami
so sami uporniki, te morajo ukrotiti.
Kolovodje smo dobili, za njimi
morajo tudi drugi priti. Nekleikalni
mizar v Mostah se je izrazil celo na
nekem klerikalnem sestanku slede-
če: »Nam je treba dobiti na našo
stran samo štiri možje, ako jili tudi
prav dobro za to odškodujemo, vsi
drugi bodo šli za nami.« No, pa ta
izdajalski dar sta sprejela samo
Mavsar in Podobnik, vsi drugi so
ostali ali tihi, ali so pa naravnost po-
kazali vso silo in moč proti takemu
početju. Na dveh stolih sedeti je ne-
mogoče in tudi dvema gospodoma
služiti je jako neprijetno. Mavsar in
Podobnik sta to hotela. Biti sta ho-
tela klerikalec, obenem pa tudi so-
cialista.

Glavna stvar je pri njemu to,
kjer kaj nese, potrebna sta oba. Pri-
pomnimo, da pri Podobniku že po-
ka, le klerikalci ga še držijo po-
koncu nič boljše ni pri Mavsarju. To
je največji vzrok, da sta postala »u-
skoka«.

Tudi možakarji bi se radi zna-
šali nad poštenim in značajnim ob-
činarjem. Ako imate še kaj časti,
odkrivajte se značajnim možem, ki
držijo svoj prapor veliko višje nad
vami in ne kažite svojega hinavske-
ga obličja. Če ste danes odboriki,
glejte da bodete delali v korist in
blagor občine, in ne tako, da bi na
vseh koncih in krajih škodovali. To
je slab začetek, ljudstvo v Zeleni ja-
mi Vas bode spoznalo in tudi z vami
obračunalo.

Delo bode pokazalo tudi moža.
Vaš začetek je jako slab. Ali je to
najnujnejše! Ali nimate v občini dru-
zega dela, kakor delati občanom sa-
me protipostavnosti? Vaše delo se
bode maščevalo nad vami samimi.

Mavsar in Podobnik poprej stra-
stna socialisti, sta se čez noč spre-
menila v črne gavrane, in tako oro-
pala in ogoljufala stranko ob njeno
čast in kredit.

Tako cvetoča »Vzajemnost« v
Mostah je postala sedaj žrtve teh
možakarjev. Takih uskokov najde se
le še v Mostah, kjer jim je njih od-
bornik več, kakor pa načelo na ka-
tereja so prisegli. Nič ni zameriti
klerikalcem, ako so jih sprejeli v
svojo sredo, samo eno je gotovo:
da do takih kameleonov nima noben
človek zaupanja več. Kaj je bilo
njim mar, ako ugonobijo celo stran-
ko v Mostah samo, da dosežejo svoj
namen.

Kakor so bili izvoljeni tako bodo
tudi odstavljeni.

Ko so prišli po dolgih ovinkih v
ulico, ki jo je krstil Oražem Pohli-
nova ulica, je tam bil ljudski stude-
nec, in so se pa nekoliko pri tem
studenca pokrepčali. Najbolj je za-
žival Mavsar, ko je bil že jako la-
čen. Seveda ta lurska voda jih je
tako omamila, da so od samega ve-
selja bili vsi iz sebe. Z delom še niso
bili gotovi, kakor se govori. Mavsar
ni nič manj kakor 80 ovadb naperil
proti posestnikom v Zeleni jami.

Krščanska usmiljenost, teh mož
je: »ako mu ne moreš storiti kaj hu-
dega, dobro mu nikar ne stori.« Ka-
kor hitro so zasedli ti možje svoje
prostore, so se spramenili v škod-
ljivce lastne občine.

V Zeleni jami niste dobili no-
benega odbornika, da bi šel z vami,
ker z vami ne simpatizirajo. Vsa čast
njim. To je dokaz, da niso za tako
delo in da so z nami, akoravno so
klerikalci.

»Pojdite nazaj!« je kričala nad-
zornica.

Ko je šel študent po ulici, je bilo
v njem plehko čustvo; kakor da ni
stori tega, kar je bilo potrebno.
Dušo mu je bilo napolnilo nekaj tu-
robnege tesnega in pustega; isto
čustvo, ki je bilo v Saši, ko je od-
šla od Ljubke, takrat ko je jokala za
glasovirjem. Toda v njem je bilo to
čustvo mučče in zavestno.

»No, ampak postopal sem lepo
z njo... sploh... nihče izmed mo-
jih... znanec ne bi storil tega!« je
pomislil z zadovoljstvom.

In ta občutek, ki je bil iskren in
resničen, ga je razveselil in pomiril.

VI.

Kakor se pri ogromni večini
moških ljubezen spočenja iz fizične-
ga nagona, tako se pri ženski po-
javlja v idealiziranju dostojanstva in
vrednosti moža. In čim bolj je žen-
ska žaljena in stiskana nrašteno, tem
močnejše je v njej nagnjenje k
idealiziranju in ljubezni. Ako ženske
»slabega vedenja« redkokdaj iskren-
no ljubijo, izhaja to samo iz tega,
ker prihajajo možki k njim tako, da
ne ostaja mesta za nikako drugo
čustvo, razun grobe čutnosti. In
pri ženskah, katere niso imele prilike
ljubiti pred svojimi padcem, ra-
ste zlasti po padcu sposobnost za
idealiziranje in ljubezen, in to v či-

Dnevni pregled.

Nova zvezda. Prihodnje leto ho-
če kandidirati v deželni zbor hru-
škiški Korbar. Zdaj, ko ne bo mogel
več dati praznih pol namesto po-
botnic v podpis in ne gostilniških li-
cenc brez kolfov, dasi je denar za-
nje pobral, in bo moral dati pro-
račune in račune, zaradi katerih ga
je moral kaznovati deželni odbor
kljub temu, da ga je postavil dr. Pe-
gan na županskem shodu ostalim
občinskim predstavnikom za vzor, in
je možakar tudi že obupal, da bi pri-
šel še kdaj na županski stolec, mi-
slil, da bi ne bilo napačno, ko bi pri-
šel v deželni dvorec. Tako bi ubil
dve muhi na en mah: izpodrinil bi
Dimnika, katerega ne more videti,
in se usedel k deželni skledi. Mi, ki
ga poznamo, ga prosimo, naj pro-
glasi kar sam svojo kandidaturo, če
ga že stranka ne bo hotela. Bodemo
imeli vsaj kaj zabave v teh dragih
in resnih časih. Če razveljavi vse
nasprotnne glasove, kakor je storil
pri zadnjih občinskih volitvah, bo iz-
voljen enoglasno, to se pravi: z edi-
nim svojim glasom.

Nerasitna klerikalna samogolt-
nost je tako velika, da ne pozna no-
benega sramu več. Le poslušajte.
Leta 1898. pričelo je izdajati »Slo-
vensko čebelarstvo« svoje
glasilo »Čebelarja«. Predsednik je
bil takrat duhovnik in blagajnik tudi
duhovniški kandidat — lemenar,
ki pa je imel v sebi že vse lastno-
sti klerikalnega koritarstva, zakaj
pograbil je polno društveno blagajno
in spravil društvo ob vse premože-
nje. Tiskanje »Čebelarja« bi se bilo
moralo prenehati, a tiskarnar Bla-
snik je imel na prošnjo novega odbo-
ra potrpljenje — in izhajal je list na
kredit odbora. Ta je res tekot let
Blašnjaku poravnal dolg in spravil
blagajno v red. V odboru so imeli
večino učitelji in prenesli bi bili tisk
»Čebelarja« lahko v »Učiteljsko ti-
skarno«. Toda ne! Edini so bili v
sklepu: »Umazano bi bilo, da od-
vzamemo list onemu, ki ga je v za-
četku zalagal s svojimi žulji!« —
Preteklo leto pa so klerikalci z ob-
lubo zlatih gradov pridobili nezna-
tno večino čebelarjev zase in tako
tudi odbor. Zlati gradovi so sicer iz-
ostali, kar sklicati so že morali iz-
redni občni zbor za zvišanje čla-
narine, sklenili pa so tudi še umaza-
nost, ki živo označuje njihovo sa-
mogoltnost. Blašnjaku v Ljubljani so
že odpovedali tiskanje »Čebelarja«,
da ga prenese pod svojo kuto. Te-
daj: »Eden izmed njih je okradel
društveno blagajno obrtnika pa,
ki je takrat priskočil društvu v po-
moč — zdaj ubijajo s tem, da mu
jemijo skorjo pošteno zasluženega
kruha!« — Kaj ni v duhovskih krogih
nobenega preroka, ki bi se drznil
dvigniti glas proti takim nemoral-
nim nastopom klerikalcev?!

O deželnem in državnem zboru
piše »Pastirski List«: Isto velja o
zbornicah deželnih in državnih. Va-
nje pridejo poslanci raznih strank.
Vsakemu poslancu mora biti seveda
merodajna volja njegovih volilcev;
od njih je pooblaščen. Da bi prišel do
zmage s svojimi nazori, si poišče
enakomislečnih tovarišev in se zdru-
ži z njimi. Tudi tukaj zmagujejo ve-
čine, zmagujejo torej ne pravica, am-
pak sila in moč. Kar sklene večina,
ima moč postave. Ali je pa vselej
pametno, za ljudstvo koristno, kar
hoče večina? Ne, nikakor ne! Manj-
šine se ne marajo ukloniti in skušajo
z vsemi silami preprečiti namene
večine. Začne se takolimenovana ob-
strukcija, da ne more zbornica na-

prej, ne more ničesar skleniti, pa ta-
stejo strasti in iz strasti prihajajo si-
rovosti kričanje, razbijanje, včasih
celo pretepi. Iz zbornice se strasti
bliskoma razširijo med ljudstvo, med
narode, in povsod jeza, sovraštvo,
grožnje. (To je res živa slika naše
dobe. Toda tudi klerikalci delajo ob-
strukcije. Kaj pa je s temi? In kdo
množi sovraštvo?)

O političnem boju piše škof sle-
deče: Politične misleči se združijo in
hočejo imeti svojega moža; tako na-
stane več skupin enako mislečih,
nastane več strank. Približuje se dan
volitve. Ker odločuje večina, se vsa-
ka stranka prizadeva pridobiti ve-
čino mož. Začne se volilni boj. Vmes
posežejo časopisi, ki se zavzemajo
za sebi povoljno stranko in za po-
slanca, ki je istih misli. Vmes pose-
žejo tudi možje, ki hočejo imeti čast
ljudskega zastopnika. Drže se shodi,
raznašajo se časniki in brošure, vabi
se na shode, govorniki nastopajo,
hoče ljudstvo pridobiti za svoje na-
zore. Pride dan volitve; agitacija je
kar strastna. Od dveh, treh ali več
strank dobi kandidat ene stranke
prav komaj večino, pa je zastopnik
ljudstva. Ravnal se bo po volji svojih
volilcev, ne bo pa maral za voljo
svojih nasprotnikov, katerih je mor-
da skoraj prav toliko. Delal bo za
postave ugodne svoji stranki; po-
stava ne bo izraz ljudske volje, am-
pak je izraz ene stranke. Zato pa
stranke, ki so propadle, ne mirujejo,
pripravljajo se, da zmagajo pri pri-
hodnjih volitvah; nadaljuje se boj po
shodih in časnikih! Tako je med
ljudstvom veden boj, boj ne vselej
pošten, največkrat strasten in krivi-
čen, boj z opravljanjem, obrekova-
njem in najgršimi lažmi. (Kako do-
bro pozna naš škof boj v naši de-
želi!!!)

O poslancih piše škof: Kako pa
naj vladar spozna ljudsko voljo? Po
poslancih, ki jih ljudstvo izbere in
pošlje v zbor. Ti zastopniki ljudstva
delajo postave. Ljudska volja je to-
rej za vse obvezna, njej se ne sme
nikdo zoperstaviti.

Kakšne naj bodo postave? O
tem piše »Pastirski list«. Postave se
ne smejo nikdar voliti božji protiviti,
ampak se vredno z voljo božjo skla-
diti. Saj vladar ni pooblaščenec
ljudstva, ampak pooblaščenec božji
za ljudstvo, za ljudski častni in večni
blagor. Vladar zapoveduje in imenu
božjem in je dolžan skrbeti za splo-
šno korist ljudstva, braniti mora pra-
vice ljudstva, pospeševati napredek
vseh stanov, vseh ljudi, ne pa le ene
stranke. Vladar bo za svoja dejanja
dajal odgovor pred sodbo božjo in
gorje mu, ako bi zlorabil svojo sveto
oblast v sebične namene.

Iz ljudskošolske službe. Mestni
šolski svet v Ljubljani je imenoval
namesto obolevale učitelja Antona
Razingerja volonterko Ivanka Zupa-
novo za suplentinjo na II. mestni de-
ški ljudski šoli v Ljubljani. Za su-
plentinjo v Vel. Podlogu je imeno-
vana na mesto obolevale učiteljice Ane
Jakove bivša suplentinja pri Sv. Kri-
žu Ana Čermeljova. Za prov. učite-
lji v Cerkljah pa je imenovana na
mesto prostovoljno odstopivše učite-
lji Ane Vavkove bivša suplen-
tinja v Trzinu Frančiška Urbanči-
čeva.

Osebna vest. C. kr. vadniška
vrtinarka Josimova na tukajšnjem
učiteljskem je prišla v 8. činovni raz-
red.

Splošna mobilizacija je na obzo-
rju za Kolinsko kavno primes. Slo-
venske gospodinjice namreč doležejo ho-
čejo kupovati in povsod priporočati
samo ta najizvrstnejši in edini pri-
stno domači kavni pridelatek.

M. ARCIBAŠEV:

Upor.

(Dalje.)

»Za kaj sem pravzaprav pripra-
vljen?« je pomislil, a nenadoma mu
je prišel proti lastni volji tako razpo-
sajen in tako cinčen odgovor v misli,
da se je njemu samemu zastudilo
in zagabilo.

»Ne, jaz sem grozen podlež!« je
pomislil z odkritosrčnim obupom, a
se je komaj, komaj zadržal, da se ni
nehote nasmehnil. To čustvo je bilo
tako mučno, da je vstal in niti sam ni
opazil tega.

Saša je tudi hitro vstala; v nje-
nem obrazu je bila bolest in muka.
»Pojde, pojde... jaz neumnica...
Moj Bog!« ji je bolešno šinilo skozi
glavo.

Čutila je z vsem svojim bistvom,
da je treba reči nekaj, karkoli; nekaj
neobičajnega, a popolnoma nič ni ve-
děla, kaj.

In isti trenutek se ji je zazdelo,
on odide in mu ona tega ne pove, te-
daj izgine vse skupaj nekam, bogve-
dikam, in ostalo bo nekaj praznega
in pustega, mrtvo-mrzlega.

»Torej, ako bi karkoli... tam
imate moj natančni naslov!« je mr-
mral študent in iztegnil roko, neka-
ko previsoko za Sašo.

Saša se je doteknila njegove ro-
ke z mrzlimi prsti in je komaj obvla-
dala željo objeti to roko z obema ro-
kami in jo z vsemi močmi pritisniti
k sebi.

»Do svidenja«, je spregovoril
študent.

»Z bogom,« je odgovorila Saša
in se spomnila: do svidenja...; nato
je potledela.

Študent je odšel neodločno iz
sobe in zrl nanjo.

Saša je šla za njim. Prišla sta na
koridor in na stopnice.

»Torej vi...« je začel študent
in obmolknil zapazivši, da ponavlja
eno in isto.

Naenkrat ga je Saša prišla za
roko in jo pritisnila, predno se je
on mogel zbrati k ustnicam; nato
jo je spustila nekoliko in jo potem
zopet krepko stisnila k mehkim,
vlažnim ustnicam ter jo poljubljala.

»Kaj delate!« je zardel študent.
In objel ga je nov, prijeten ob-
čutek.

»Kozodojeval Kam ste šli?« je
zakričala z vrha nadzornica. »Tja se
ne sme!«

»Jaz... pridem še... gotovo
pridem!« je rekel študent ves zardel
in zmeden in iz nerazumljivega stra-
hu pred nadzornico zelo hlastno, ter
močno stisnil Sašo roko.

Saša je molčala in gledala nanj
z brezmiselno-blaženimi očmi.

stejši in močnejši obliki, kakor pri
takozvanih spodobnih ženskah, ki
čakajo na moža in neprestano muči-
jo dušo s poskusi, da bi ljubile.

Takoj ko je pokazal študent do
Saše živo človeško sočutje in zani-
manje, — tako, kakršnega je pogre-
šala v vsem življenju — se je vzbudi-
la v njej zamorjena potreba po
ljubezni, jo objela z vso močjo in
se izžila v brezkončno pokorno obo-
ževanje tega človeka, kot najbolj-
šega na svetu. Vse na njem, od
glasu, pričeske, uniforme do smisla
besed in kretanj, vse se je zdelo
Saši neizrazno lepo, plemenito in je
vzbujalo v nji sladko, ganjeno, vso
dušo prevevajočo vznemetenost.

V sprejemno sobo se je vrnila z
omahujočimi koraki, kakor pijana,
še vedno z istim brezmiselno-bla-
ženim obrazom in skoro ni slišala,
kaj vpilje nad njo nadzornica.

»Vrag vedi, kaj je to! Vi si naj-
brž mislite, da smo vas vzeli tusem
izključno v vaše zadovoljstvo? Če
ste hoteli gojiti svoja ljubimkanja, bi
lahko tudi še ostali... v vašem ime-
nitnem institutu!« je kričala zlobno
in zasmehljivo nadzornica.

V sprejemni sobi je bilo kakor
preje mnogo ljudi, toda Saša jih
skoro ni opazila; kakor v dalji nekje
so se gibale postave. Ko pa je bila
že pri vratih, se je v hipu razlegnil
tako divji krik, da je Saša obstala,

kakor ukopana.

Vse se je dvignilo in se zagnje-
čilo.

»Ti podleži! Podleži!« je kričala
histerično suha in bleda Polinova,
tista z napetim, debelim trebuhom.

Njeni redki, vodenobarvni lasje
so se razmršili, modri trak je padel
na čelo, a na obrazu so se pokazale
rdeče lise. V popolni zbesnelosti se
je zaganjala z vsem životom proti
majhnemu moškemu v črni suknji in
kar naprej iztegovala dolge, ukry-
ljene prste k njegovemu črnkastemu
obrazu z begajočimi, živalnimi oč-
mi. Moški v črni suknji jo je na-
lahko odriaval s komolecem, a nikakor
ni bil v zadregi, dasi se je skušal ka-
zati zmedenega; videti je bilo celo,
da ga nekako veseli ta škandal.

»Počasi, počasi... in tiše, Av-
dotja Stepanovna! Pomislite vendar,
tako se tukaj ne obnaša!« je govoril
porogljivo in se pomikal proti vra-
tom.

»Ti izvržek!«
»Kaj? Kaj pa imate? Kakšna
nesramnost pa je to? Polinova! Kaj
počnete, molčite!...« je zakričala
nadzornica in planila k nji.

»Ne morem molčati!« je zavpi-
la obupano Polinova. »On... on me
je spravil v nesrečo, prokleti pod-
lež! Sam mi je govoril: »pusti to
življenje, jaz te poročim.« pa mi
je vzel denar!«

Novo došla v kavarni „Central“

damska tamburaška kapela „Varaždinac“

koncertuje od danes naprej vsaki dan

od 9 ure naprej. — Vstopnina prosta.

Kavarna je celo noč odprta.

Za mnogobrojni obisk vljudno prosi

Štefan Miholič.

Sestra ustreljenega vlomilca kot vlomilca cerkvenih puščic. V več cerkvah na Spodnje Stajerskem je bilo v zidnjem času vlomljeno v cerkvene puščice. Kakor se je dognalo, je prednabiralka denarja neka Ivana Ocvirk iz celjske okolice. Že od leta 1909, je pod policijskim nadzorom in je sestra vlomilca Ocvirka, ki je pred nekaj leti vlomil pri nekemu trgovcu, bil pri vromu zasaden in ko se je postavil v bran, tudi vstreljen z lovsko puško.

Samomor na železničnem tiru. Na državni železnični progi v obližju Ljubna so našli predvčerajšnjim mrtvo truplo nekega moža. Vlak mu je zmečkal trebuh in tudi ostalo telo grozno raznesarilo. Kakor se je dognalo, je bil samomorilec hlapec Gajer, ki je bil zadnji čas brez službe in ki je vsled tega izvršil samomor.

V Ameriko! Posestnik in gostilničar Jožef Praznik iz celjske okolice, je imel več denarnih spekulacij, vsled katerih je prišel v težek gnoften položaj. Jemal je pri drugih posestnikih posojila za obljubami, da jim bo svote takoj poplačal, ko bo dobil kupca in prišel do denarja. Tudi od veletrgovca Petra Majdiča je izvalil 4000 K. Ko je dobil na ta način večjo svoto denarja, je prodal svoje posestvo za smešno nizko ceno, dal si je napraviti potni list za Ameriko in je dne 6. januarja 1913 z njim ubežal. Majdič je Praznika ovadil.

Aretirani tatovi in vlomilci. Tatinsko tolpo, ki je v zadnjem času delovala v ljutomerski okolici, je orožništvo te dni aretiralo in izročilo okrajnemu sodišču v Ljutomeru. Pridni delavci na polju tatvine in vroma so: Matija in Ana Simončič, Jurij Stih, Tomaž Mežnar, Andrej Mežnar, Franc Vajda, Jože Kosi in Feliks Kosi; vsi ti so brezposelni individui. Kar se tiče tatvine in goljufije, stoji v prvi vrsti zakonski par Simončič, ki je izvalil od več ljudj denar in ga nato napravil. Simončič je nakupil več delavskih knjižic, katere je potem napisal na napačna imena in z napačnimi občinskimi pečati. Sedaj bo tatinska tolpa lahko v ječi premišljevala o svojem »delovanju«.

Samomor. Predvčerajšnjem ob 1. uri popoldne so našli v nekem graškem hotelu nekega študenta obešenega. Kakor se je dognalo, je samomorilec dijak Ludovik Tertnik, doma iz celjske okolice. Vzrok samomora je doslej še neznan, ker ni Tertnik pustil za seboj nikakoli pisem, ali kaj enakega.

Roparski napad učenca na učitelja. V četrtek je razburil prebivalce Plzna krvav čin, ki je tem bolj žalosten in grozen za to, ker ga je izvršil šolski učenec in to napram svojemu učitelju pri večernem pouku v obrtni šoli. Večerno obrtno šolo v Plznu obiskuje 38 učencev, katere poučuje 24letni učitelj Ladislav Bečvar. Med učenci je tudi 17letni čevljarji vajenec Vavro, rudarjev sin iz Havirne. Pri Pribramu in ki je uslužben pri čevljarškemu mojstru Vavru Kalabzi v Plznu. Vavro je bil nič kaj prida človek in se jako slabo uči. Trdoglav je in samosvoj, kakor se je izvedelo od učitelja. Ta mu je zagrozil, da mu bo dal slab red v pravosti in da ga ne bo spustil v višji razred. Ta učiteljeva grožnja je Vavro tako razjezila, da je sklenil da svojega učitelja vstreli. V četrtek zvečer je stopil učitelj Bečvar v šolsko sobo in je začel razdajati učencem šolske zvezke za naloge. Eden izmed prvih je dobil zvezek Vavra, ki je sedel v prvi klopi v srednji vrsti. Komaj je učitelj Bečvar napravil par korakov od prve klopi, je Vavra vstal, potegnul iz žepa samokres in vstrelil učitelja od zadaj. Učitelj Bečvar je po strelu padel nezavesten na tla. Kroglja ga je zadela zadaj v desn bok. V šoli je nastala silna panika. Učenec Vavra je takoj po strelu zgrabil sukno in klobuk in je bežal. Tekel je naravnost na policijsko stražnico v mestni hiši, kjer je čisto mirno povedal, da je vstrelil svojega učitelja. Ko so se učenci v šoli dobro zavedli, kaj se je zgodilo, so šli takoj po najboljši priložnosti zdravniku, ki je bil takoj stanujočega zdravnika, ki je bil takoj prišel na mesto nesreče. Odredil je, da so ranjenega učitelja odpeljali v njegovo ordinacijsko sobo. Tam je potegnul učitelju projekt iz rane in je reževal obvezal. Učitelj Bečvar je zadobil hvala slušaju sam lahko telesno poškodbo. Vavro so seveda zaprli.

Menični dolgovi reda piaristov v Krakovu. Pred krakovskim trgovskim senatom deželnega sodišča se je vršila te dni razprava dvanajstih procesov, proti meničnim dolgovom tamošnjega reda piaristov v znesku 300.000 K.

Stariše umoril. Kakor se poroča iz Karlsburga, je sin tamošnjega mestnega reprezentanta, Jurij Hoser, ki je bil na sumu, da je svojega očeta vstrelil in svoji materi prerezal vrat, priznal te dni svoj zločin. Hoser je najprej sprožil strel iz samokresa na svojega očeta. Kroglja je tega smrtno zadela. Vsled poka se je vzbudila Hoserjeva mati in je hotela sinu ubežati. Ta pa je stekel za njo in ji je z nožem prerezal vrat, da se je takoj mrtva zgrudila na tla. Res, živinski čin prve vrste.

Mundus vult decipi, ergo decipiat. (Svet hoče biti goljufan, zato naj se goljufa.) Ta stari latinski pregovor si je gotovo izvolila za zanesljivo življensko geslo »grofica Törökova«, čez štirideset let stara dama. Ogrka po rodu, toda v resnici nikdar hči modre krvi, ampak samo Irma Freylerjeva, hči oskrbnika grofovskih posestev. Mlada deklica ni dolgo časa zdržala v hiši svojih starišev. Krasna in mlada je bežala v Budimpešto, kjer je pristopila k pevskemu zboru nekega gledališča. To je bil prvi korak njenega zaslužnega nastopa. Kmalu je postala ljubica nekega bančnega uradnika, ki je nato defraudiral večjo svoto denarja in nato izvršil samomor. Po njegovi smrti je imela Irma ljubimsko razmerje z nekim prijateljem svojega prvega ljubčka. Na njegovo ime je ponaredila nekaj menjic. Ker pa je obrnila zato policija nanjo svojo pozornost, je pobegnila iz glavnega mesta svoje domovine na Rumunsko, kjer je začela nastopati kot ogrska grofica. Tam je očarala zlato mladino in eden izmed kavalirjev je odpotoval z njo v Pariz, kjer je najela stanovanje pod imenom knežnje Sturdzove. Kot taka je tudi kupila majhno palačo. Toda njeno premoženje se je kmalu razpršilo. Irma Freylerjeva se ni rada igrala samo s srečo, ampak tudi z borznimi papirji in menjicami. Zato je bila prisiljena izgubiti še izpred oči svojih upnikov. Odšla je v Carigrad, kjer je nastopala zopet kot francoska grofica. Izvršila je nekaj večjih goljufij in je morala tudi odtod pobegniti. Šla je za nekaj časa zopet nazaj v svojo domovino, kjer je nato pela kot pevka v nekem šantanu. Tam pa jo je prišla roka pravice. Zalotili so jo pri tatvini in morala je biti zaprta. Komaj pa je prišla iz zaporja, ki je takoj dal ime neke poljske plemenitašnje in je izvalila pod tem naslovom od raznih zlatarjev vsakovrstne dragocenosti in kinč. Razume se, da vsega tega ni plačala, ampak zastavila. Poleg tega si je napravila tudi nekako »penzijo« in je ponaredila menjice s podpismi visokih oseb. Svojo ulogo je neopretno menjavala in dobila je vkljub temu veliko oseb, ki so se ji z vsem zaupanjem dale ogoljufati. Ta žena, ki je bila krasna, ki je imela eleganten nastop in ki je znala veliko jezikov, je napravila ogromne svote denarja. Večkrat so jo zaprli in padala je čimdalje bolj globoko. Sedaj je odprla na Rumunskem »trgovino gospe Warrengve«, toda goljufala je zopet trgovce, posebno pa zlatarje, katere je imela posebno na muhi. V Jasji je bila vnovič zaradi raznih goljufij aretirana in obsojena na dve leti ječe. Vendar ni dvoma, da bo ta virtuozinja v goljufiji in sleparstvu zopet začela svojo »obrt«, ko pride po dvehletnem počitku iz zaporja.

Ljubljana.

— Malo komentarja k razdelitvi draginskih doklad neomoženim učiteljem v Ljubljani. Dodatno k številu obdarovanih in prezrtih ljubljanskih učiteljev (22+13) je treba povdariti, da je med prezrtimi učitelji ena, ki mora skrbeti za bolno mater, za sestro, za nečaka in plačevati dolg, ki ga je napravila za časa študij svojega brata. Druga prezrta učiteljica deli svojo pičlo plačo provizoričnim učiteljem s otroci, ki ima 3 neposkrbljene otroke; zopet druga mora skrbeti za 3 sirote, otroke svojega umrlega brata. Prezrta učiteljica, ki deluje že 12 leto kot pomožna učiteljica, dočim

se je priznala 20%na doklada učiteljici, ki poučuje na istem zavodu šole 2. leto in nima niti usposobljenostnega izpita za ljudske šole. Na isti šoli je tudi vse delo, ki je potrebno pri učilih za priredbo pisne in fiziko, za zemljepis in zgodovino, dalje oskrbovanje šolske knjižnice in knjižnice za ubožne učenke, da celo orgljanje v rokah prezrtih učiteljev. — Deželni odbor torej pri razdelitvi draginskih doklad ni upošteval ne osebnih, ne krajevnih razmer učitelstva, ne službenih let, ne upornosti pri šoli, delil je po principu, ki se mu pravi krivica.

— Klerikalni koritarji pa so res prav vsi enaki. Na predlog naprednjakov bil je pred leti voljen v odbor čebelskega društva tudi Hinko Zirkelbach, podfaktar »Katol. tiskarne«. Češ — da je zelo marljiv! Ne — marljiv je bil zares in zato so mu priznali napredni odborniki tudi prav lepo letno nagrado! Pa menite, da je klerikalni kdaj dovolj? Kaj se! Pustil si je izplačevati od tiskarnarja Blasnika še 5% popusta od vsega letnega računa, kar je znašalo na leto precejšnjo svoto. Rekli boste: Zakaj pa je bil B. tako... da mu je dajal tak popust? — I — kaj pa ne stori obrtnik vsega, da si pridobi dobrega zagovornika tudi v vrsti svojih političnih nasprotnikov! Videl je menda v duhu to, kar se mu zgodi letos: Odvzetje lista! Upal je na hvaležnost — toda — klerikalec pa hvaležnost — to sta dva čisto diametralna pojma! Mi pa smo mnenja, da je bilo ravnanje Zirkelbachovo zanj »zdivovo«, a nikakor pa ne »horovovo«. Tak popust bi bil moral priti le v društveno blagajno, ne pa v Zirkelbachov žep!

— Zakaj vse je človek lahko zaprt. Prejeli smo: Pisec teh verstev se napoti na postajo, da se z vlakom odpelje. Med potom sreča starega, sivga možička I. P. v priprosti obleki. Ta pozdravi pisca ter mu s solzami v očeh začne pripovedovati rekoč: »Star sem 72 let, služil sem pri Kirsirjih 8 let nepretrgoma, bil v bitki pri Kraljevem Oraclu, oče sem 16ih otrok in dosežaj še ne kaznovan. Zadnjič sem peljal z 2. ženskama na malem vozičku nekaj blaga na južni kolovoz. Nazaj grede sem videl mali košček gnilega lesa v smeteh ter poprašam tam nekega delavca, ako smem tisti les s seboj domu vzeti. Delavec — ki seve nima pravice tega dovoliti — na mi reče, da je vse, kar je v smeteh, dovoljeno pobrati. Jaz pobrem oni les. Ko pridem do postaje, me pa prime neki drugi delavec in stražnik. Tam sem moral gnilobo oddložiti. Pred sodnijo sem dobil za to hudodelstvo 5 dni zaporja. Takrat, ko sem v vojski atakiral na phole Pruse, sem bil vesel, sedaj pa sem od žalosti ves iz sebe. Kaj mislite, ali bom smel v zapor seboj vzeti svojo fajfko, ker brez nje ne morem živeti?« Pisec ga potolaži in odide. K temu se še pripominja, da gre med ljudstvom splošna govoriča, da se sedaj ne kaznuje več tako, kakor v prejšnjih časih z denarno globo oziroma z zaporom, temveč samo z zaporom. Koliko ljudi — tudi revnih — bi rajši plačalo denarno globo, če se pride po nesreči do tega, kakor pa nastopilo prvič zapor!

— Balkan, špedicijska in kom. deln. družba v Ljubljani. Dunajska cesta 33 je otvorila v pripravnosti slavnega občinstva v Selenburgovi ulici št. 7. »Pri Maliču« (nasproti glavne pošte) mestno pisarno, kjer se sprejemajo vsa naročila ter se dajejo tudi informacije. Telefon št. 100.

— Kinematograf »Ideal«. Danes in jutri še izbrni spored. Veliko je zanimanje za dva bojna filma, kakor tudi za krasno senzacijsko dramo »Nepripoznan«. Vrhu tega je spored bogat, na dobrih komičnih slikah. V torek »Zdravnik svoje časti«, Nordiskfilm. Pripravlja se »Lov za milijon«.

Društva.

»Sokol I« opozarja bratsko članstvo na društveni občni zbor, ki se vrši danes popoldan ob 2. uri v društvenem lokalu, Trg Tabor 2.

Sokolski zlet 1. 1913. Seja stanovanjskega odseka vrši se v ponedeljek 13. t. m. ob pol 9. zvečer v zvezi s sobi »Narodnega Doma«. Bratje člani se prosijo, da se seje polnoštevilno udeležijo.

Trst.

Sv. Križ pri Trstu postane — narodna trdnjava. Do danes je govorilo vse, da je Sv. Križ rdeč, da je torej v socialnodemokratskih rokah. Zlasti pa so o tem govorili in se hvalili naši socialni demokrati, ki so, kakor splošno znano, pod komando italijansko-nacionalistične stranke. Toda — ni vse tako, kakor si javnost domišlja. To se je pokazalo naprimer v četrtek zvečer, kajti ta večer se je vršilo v Sv. Križu zborovanje, ki ga je priredila Narodna delavska organizacija. V narodni gostilni g. Josipa Košuta, ki se nahaja sredi vasi, so se zbrali v obilnem številu zavedni delavci in kmetje. Zborovanje je otvoril tovariš Matija Sedmak ter podal besedo strokovnemu tajuju Brandnerju, da razvije program Narodne delavske organizacije. Tajnik Brandner je predvsem pozdravil zbrane kmete delavce v imenu centralnega vodstva Nar. del. org. v Trstu, nakar je govoril o pomenu in namenu te prepotrebne organizacije za slovensko zatirano ljudstvo. Zbrani so pazno sledili govornikovim izvajanjem; bili so navdušeni. Bil je takoj nato izvoljen pripravljalni odbor, ki bo imel nalogo vse potrebno urediti, da se bo čimprej ustanovila v Sv. Križu podružnica Nar. del. org. Izvoljeni so bili sledeči: Za predsednika Martin Magajna, za tajnika Štefan Leopušček, v odbor pa: Josip Magajna, Josip Košuta, Matija Sedmak, Fran Purič in Fran Verginela. Kadaž bo podružnica ustanovljena, pa se bo gledalo ustanoviti pod okriljem podružnice mladinski odsek; pa tudi ženski odsek se bo ustanovilo in so pokazale zanj mnogo zanimanja cenj. gospe, ki so bile na shodu navzoče. V ta namen bo morala sklicati centrala, ženske organizacije v Trstu kak shod v Sv. Križu in poslati nanj govornice, da seznanijo slov. ženstvo v Sv. Križu z velikim pomenom ženske organizacije na narodni podlagi. Na narodni podlagi stoječe moške, ženske in mladinske organizacije se morajo torej začeti razvijati v Sv. Križu, kajti le na ta način nam bo mogoče uspešno odbijati napade, ki prihajajo od nasprotnih strani. Torej, če do danes Sv. Križ ni bila narodna trdnjava, pa mora postati v najkrajšem času. Treba samo delati na narodni in socialni podlagi in delavci ter kmetje, ki potrebujejo pomoči, se bodo oklenili na narodni podlagi stoječih organizacij in tako se bomo hitro razvijali in napredovali. Naprej!

Slovensko gledališče v Trstu. Danes (v nedeljo) ob 3.30 popoldne se ponovi šaljiva komedija »Namišljeni bolniki«, ki jo je spisal nesmrtni Moliere. Zvečer ob 8 uri poslednjikrat v letošnji sezoni opera »Nikola Šubić Zrinski«, v kateri nastopi kot gost slavni hrvatski umetnik, član kraljevskega gledališča v Zagrebu, Marko Vušković. Pričakuje se zlasti pri operi, da bo dvorana nabita do zadnjega kotička.

Slovenska mladina v Trstu je vabljena na sestanek, ki bo danes (v nedeljo) ob 2. uri popoldne v društvenih prostorih N. D. O. pri Sv. Jakobu (blizu »Jadrana«). Ta sestanek je velike važnosti, zlasti zaradi tega, ker se bo na njem razpravljalo o bodočem občnem zboru »Nar. soc. mladinske organizacije«, ki se bo vršil v kratkem. Dosedaj je že precejšnje število vpisanih, toda še veliko je indiferentnežev, kateri se premalo brigajo za prepotrebno mladinsko organizacijo. Že na tisoče članov bi lahko štela mladinska organizacija — saj je vendar na tisoče slov. mladine v Trstu, ki spada v to organizacijo. Kdor se želi vpisati, naj pride na sestanek, kajti na sestanku se bodo vpisovali novi člani. Pričakujemo obilne udeležbe. Na stariše pa apeliramo, da upišejo svoje otroke v mladinsko organizacijo, v kateri se bodo izobraževali in vsposabliali za življensko borbo. Od 14. leta naprej se sprejemajo redni člani in so lahko redni člani do 28. leta. Kdor pa je že prekoračil 28. leto, pa lahko postane podporni član mladinske organizacije.

Obupala je. Na Silvestrov večer skočila v morje blizu Barkovelj 26letna šivilja Rugo, a je bila pravčasno potegnjena iz morja. Za nekaj časa je odložila na to svoj sklep. Toda bolezen, ki jo je vedno bolj mučila, ji ni pustila miru in za to se ji je ona misel, ki jo je hotela izvršiti na

Silvestrov večer, zopet prišla. Predvčerajšnjem je bilo, ko se je vrгла iz 4. nadstropja hiše, v kateri je stanovala in ki se nahaja v ulici S. Spiridione št. 12. Padla je na kameniti tlak in ostala na mestu mrtva. Kakor pripovedujejo, se je že večkrat hotela usmrtiti, a so jo vsakokrat pravočasno zasledili in rešili. V smrt jo ni drugega gnalo, kakor neozdravljiva bolezen. Ko ji je zdravnik povedal, da nikoli ne bo ozdravila, se jo je polastila taka otoplost, da ni več na nič drugega mislila, kakor edino na smrt, ki jo je tudi rešila mučnega in žalostnega življenja.

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

BOLGARSKA - RUMUNIJA - RUSIJA.

Dunaj, 11. januarja. »Wienet Allgemeine Zeitung« poroča iz dobro informiranih krogov, da je smatrati dejstvo, da so se pogajanja med Bolgarsko in Rumunijo zopet začela, kot jako dobro znamenje. Situacija se presoja danes bolj ugodno, četudi difference še oddaleč niso odstranjene. Vendar kažeta obe državi najboljšo voljo, da stremita za sporazum.

Pariz, 11. januarja. V tukajšnjih političnih krogih presoja položaj jako pesimistično. Kar se tiče Bolgarske in Rumunije, izjavljajo pariški listi, da je Rusija trdno odločena, takoj, kakor hitro bi hotela Rumunska izriniti sedanji položaj in napasti Bolgarsko, najostreje nastopiti proti Rumuniji in jo eventualno tudi napasti. Ruski poslanik v Bukarešti je dobil ukaz, naj obvesti rumunsko vlado, da Rusija pod nobenim pogojem ne dopusti, da bi Rumunska izvajala kake presije na Bolgarijo. Rusko-črnomorsko brodogoj je dobilo ukaz, da mora vedno pripravljeno biti na eventualni odhod proti Konstanci. Pričakuje se, da bo Rumunska vpoštevala bolgarske želje.

GENERALNI ŠTRAJK V PEŠTI.

Budimpešta, 11. junija. Na današnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da je vlada pripravljena za slučaj, ako bo proklamiran generalni štrajk, razpustiti vse socialistične organizacije, eventualno tudi zapreti njene voditelje.

BOJI PRED SKADROM.

Cetinje, 11. januarja. Turška posadka na Taraboshi je včeraj napadla črnogorske pozicije na lužnem delu, a je bila odbita. Streljanje je trajalo tri ure, ne da bi imeli Črnogorci kake izgube. Položaj v Skadru je obupen. V črnogorski tabor prihaja danazdnev več beguncev, ki pripovedujejo, da je položaj v Skadru posebno za prebivalstvo naravnost nevzdržljiv.

DINER NA ČAST EKSPEDICIJAM RDEČIH KRIŽEV.

Belgrad, 11. januarja. Na čast inozemskih ekspedicijam Rdečih križev se je vršil včeraj v Skoplju slavnostni diner, katerega se je udeležil prestolonaslednik Aleksander z vsem generalnim štabom. Prestolonaslednik se je vsem ekspedicijam zahvalil v imenu celega srbskega naroda.

NAMERAVANA AKACIJA RUSKEGA BRODOVJA.

Berlin, 11. januarja. »Lokalanzeiger« poroča iz Pariza, da namerava Rusija predložiti velevladnim predlog o akciji ruskega brodogojja pred Carigradom. Rusija je namreč pripravljena za slučaj nadaljevanja vojne takoj demonstrirati s svojim črnogorskim brodogojem pred Carigradom.

VPRAŠANJE SKADRA.

Rim, 11. januarja. Listi poročajo, da se je kralj Nikita zopet osebno obrnil na italijanskega kralja, naj posreduje pri rešitvi skaderskega vprašanja in zahteva mesto za Črnogoro. Listi izjavljajo, da sedaj tudi Anglija zahteva Skader za Črnogoro.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Kupujte in naročajte „DAN“!

Mali oglasi.

Dvoje stanovanj z eno sobo, kuhinjo in pritliklinami se odda za termin februar. Kje, pove »Prva anonimna pisarna«.

Tržaške Slovence

opozarjamo, da se prodaja v Trstu dnevnik »DAN« v sledečih tobakarnah:

ŽELEZNIK, Sv. Ivan.
TROGAR, ulica Giulia.
BONORA, ulica Stadion.
TREVISAN, ulica Fontana.
STANIČ, ulica Molinipolo.
SEKOVAR, ulica Kaserna.
BAJC, ulica Gepa.
LAVRENCIČ, trg Kaserna.
MOŽE, ulica Miramar.
HREŠČAK, ulica Belvedere.
ARTOŠ, ulica Belvedere.
KICHEL, Rojan.
GERŽINA, Rojan.
VIVODA, Rojan.
BENUSI, Greta.
HRAST, ulica Poste.
BILLAN, ulica Cavana.
RAUNACHER, ulica Campo Marzio.
RAUTINGER, ulica Riva Grumula.
PIPAN, ulica Ponte dela Fabra.
BEVK, trg Goldoni.
SCHERMIN, ulica Bariera.
PELISAN, ulica Bariera.
BEDENJ, ulica Madonina.
BELLO, ulica V. Bernini.
GRAMATICOPULO, trg Bariera.
PAPIČ, ulica Sete Fontane.
MURARO, ulica Sete Fontane.
BRUNA, ulica Rivo.
RONČELJ, ulica S. Marco.
SEGULIN, ulica Industria.
ZIDAR, Rocol.
SCHIMPF, državni kolodvor.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg št. 9

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj

optični zaved.

Daljnogled, topločrne, in zrakomere vseh vist. Očala, očalniki natančno po zdravniškem receptu. Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Krojstvo

Ivan Kersnič

v Ljubljani

Sv. Petra cesta 32, I. nad.

(poleg kavarne „Avstrija“)

najnovejše mode, solidno delo, zmerne nizke cene, znano pohvalna postrežba.

A. Kje pa pustite prusiti svoje nože in škarje?

B. Pri gosp. Ivanu Kraigherju. On je fin umetni brusar.

Tudi se dobi pri njem vsakovrstno zelo dobro blago.

Obiščite ga, stanuje v Ljubljani, Zidovska ulica števil. 3.

Posebna specialiteta likerija

Posebna specialiteta likerija

Tvrdka Bilina & Kasch nasl.

M. Schubert

Ljubljana, Zidovska ul. 5

Priporoča svojo veliko zalogo glaze in raznovrstnih drugih rokavij, modno blago, parfumerijo, galanterijo, ročna dela, izdelovanje vseh vrst prevlečenih gumbov, kakor tudi vse potrebščine kilne pasove, ravnodržalec itd. po najnižjih cenah. Snaženje vseh vrst rokavij. Moderna predtiskarja. — Postrežba točna in solidna. — Vnanja naročila se točno izvršujejo.

Išče se za neko predilnico „Spull & Zettelmeister“

Vstop takoj, plača po dogovoru. Priglasi v slovenskem in nemškem jeziku pod „Tkalnica“ na „Prvo anonimno pisarno“ v Ljubljani.

Največja zaloga ur, zlatne in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

Tovarniška znamka

„I K O“

Cenik zastoj in poštne prosto.

Ozirajte se na tvrdke, ki oglašajo v „Dnevu“.

Radi inventure

prodajam vso zimsko zalogo kostumov, mantijev, paletojev, jopic, bluz, raglanov, oblek, klobukov in vse drugo blago 50% pod lastno ceno.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Prodajni stroji Adler. — Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Mlado, staro, Vsak pove:

Ta pa le za me! Ker se samo z njim krepčam, Vedno zdrav želodč imam!

Varujte se

ponaredb!

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od Rastlinske distelacije „FLORIAN“ v Ljubljani.

Del. glavica:

K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica števil. 2, (lastna hiša)

Rez. fond nad K 800.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4%

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejše uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija.

Cene najnižje!

Notni stavek.